

Danser-choreograaf **Wim Vandekeybus** ging voor 'nieuwZwart' op zoek naar vers bloed

Het voelde als een grote bal energie

OOSTENDE ● Danser-choreograaf Wim Vandekeybus (46) is een van de hoofdgasten op Theater Aan Zee 2009. In de Nieuwe Gaanderijen wordt een selectie van zijn foto's getoond en met zijn gezelschap Ultima Vez brengt hij zaterdag en zondag de dansvoorstelling nieuwZwart. Die was eerder al te zien in een aantal buitenlandse steden, maar nog niet in België. Voor de voorstelling verzamelde Vandekeybus een nieuwe ploeg van jonge dansers om zich heen: vier mannen en drie vrouwen. Zij slepen de toeschouwer, zoals gebruikelijk bij Vandekeybus, mee in een wereld van wilde, ongeremde energie. Voor de muziek tekent niemand minder dan Mauro Pawlowski, de teksten zijn van Peter Verhelst.

DOOR HAN CELEN

U hebt nieuwZwart op een aantal plekken in Europa in de openlucht gespeeld. Op Theater Aan Zee staat u in het Kursaal. Waar speelt u liever, buiten of binnen?

Vandekeybus: "Deze voorstelling speel ik liever binnen. Buiten zijn de omstandigheden te onvoorspelbaar. Ik ben momenteel in Linz, Oostenrijk, en het podium hier staat naast een kerk. Gisteren begonnen net in een moment van stilte de klokken te luiden: boem, boem. Toevallig pakte dat best goed uit, maar je loopt ook het risico om je focus te verliezen. Daar komt bij dat de voorstelling over donkerte gaat. Dat is buiten ook minder vanzelfsprekend."

U hebt verklaard dat u met deze voorstelling helemaal vanaf nul wilde beginnen. Waarom was dat?

"Ik had hiervoor in Göteborg een voorstelling gemaakt. Daar had ik dertien à veertien weken aan gewerkt en dat was een fiks verhaal geworden. Ik wilde weer eens research doen, mezelf weer heruitvinden. Daarom heb ik besloten om met zeven totaal nieuwe mensen aan het werk te gaan."

Die hebt u geselecteerd uit zeventienhonderd kandidaten. Hoe gaat dat, zo'n casting?

"Ik ben intussen aardig bedreven in die dingen. We hebben op drie plekken audities gedaan: in Montréal, in Brussel en in Estland. De eerste dagen nodig ik 250 mensen per dag uit. Daarvan blijven er dan dertig over aan wie ik meer tijd besteed. Eigenlijk is het een grote workshop die ook heel interessant is voor degenen die niet worden gekozen."

Wie u wel al kende, was Mauro.

"Dat klopt. Mauro ken ik al heel lang. Ik waardeer hem enorm omdat hij behalve een uitstekende muzikant ook een grote muzikant is. We hebben vaak samen op café zitten praten over het verbeelden van thema's als lente en vuur. Veel van die dingen zitten nu in de voorstelling."

Hoe ontstaat zo'n muzikale voorstelling? Volgen de dansers de muziek, of is het omgekeerd?

"Dat gaat heel organisch. Muzikanten zijn wat dat betreft heerlijker om mee te werken. Ze stellen zich op, spelen en dan gebeuren er dingen. Na drie weken hadden we al een uur materiaal, zonder dat er nog een woord gesproken was. Er werd gewoon geschilderd met de materialen die voorhanden waren. Alles was een grote bal van energie. Mauro was de soul en de hartbeat, de dansers waren de spieren en de vezels. En dan was er natuurlijk ook nog de tekst van Peter Verhelst."

■ Voor nieuwZwart werkte Vandekeybus met nieuwe dansers: 'Ik wilde weer eens research doen, mezelf heruitvinden'.

Die kwam er pas later bij, begreep ik.

"Ja, het zijn eigenlijk twee gedichten van hem waarop we zijn gestuit. Peter is toen komen kijken en zei: 'Het is ook heel mooi zonder tekst.' Maar uiteindelijk is hij zijn teksten gaan herschrijven en bijshaven, en nu heeft de tekst een enorme meerwaarde, vind ik. Het is geen tekst die je rationeel moet

De recensente van Le Monde schreef over nieuwZwart dat ze al het fysieke en muzikale geweld af en toe wat 'gratis' vond.

"Het probleem met critici is dat ze alles willen begrijpen. Terwijl niemand naar een concert gaat om later te zeggen: 'Ik heb alles begrepen.' Je begrijpt je eigen geboorte of je eigen bestaan toch ook niet? Als

moet natuurlijk een innerlijke logica in een voorstelling zitten, maar ik ga dat niet nog eens onderlijnen, want dan maak je het kapot. Het is als met een abstract schilderij. Ik heb nog nooit een schilderij elk lijntje op een abstract schilderij horen uitleggen."

U hebt al eerder gezegd dat recensies u weinig interesseren. Leest u nooit een kritiek die u stimulerend vindt?

"Jawel, maar opvallend genoeg is dat vaak buiten Europa. In Azië zie je vaak dat critici niet het stuk beschrijven, maar zeggen: dit stuk heeft dit of dat in mij geprovoceerd. Dat vind ik veel interessanter. Waar ik in Europa ook nooit iets over lees, is over dingen als het licht. Dat is een verhaal op zich in de voorstelling, net als de vloer waarop we spelen. Die ziet eruit als een zwart-wit gepunte vloer met vulkanische gaten erin. Maar het is eigenlijk een foto die in 1896 getrokken is van een distelbloem, en die uitvergroot is. Niemand herkent dat, maar wij weten het vandaan komt."

U bent intussen 46 jaar. Wat voor gevolgen heeft dat, gezien de zeer fysieke

voorstellingen die u maakt?

"Het is niet omdat je het zelf niet meer kunt dat je niet iets spannends kunt maken. (lacht) Je pusht nu meer, terwijl je vroeger als een tractor - roaarr! - iedereen meetrok."

Dus u kunt nog jaren op dezelfde manier voort.

"Nee, dat zul je mij ook niet horen beweren. Als ik zou zeggen dat ik nog makkelijk dertig jaar zo kan doorgaan, zou ik naar mijn gevoel totaal fout bezig zijn. Ik heb enorm veel respect voor iemand als Merce Cunningham, die op zijn negentigste nog net zo actief was als vroeger. Maar ik zie mij dat echt niet doen. Ik denk wel dat ik voorstellingen zal blijven maken, maar waarschijnlijk minder dan nu. Ik hou me ook bezig met fotografie en film. Dat wil ik blijven doen en daar wil ik ook de tijd voor nemen."

Betekent Theater Aan Zee iets bijzonders voor u?

"Ik heb er erg veel zin in. Ik vind het een grote eer dat mijn foto's worden geëxposeerd en ik heb nog nooit in Oostende gespeeld. Daar komt nog bij dat Arno vlak na ons speelt. Dus het wordt ongetwijfeld een special event."

willen begrijpen. Het is als een emotie of een kleur. Mensen moeten zich er iets bij kunnen voorstellen. De tekst moet ook niet uitleggen wat wij aan het doen zijn. Hij moet doen wat wij ook doen, maar dan op een andere manier."

WIM VANDEKEYBUS:
Er moet uiteraard een innerlijke logica in een voorstelling zitten, maar ik onderlijn dat niet, want dan maak je het kapot

je de tekst van Peter Verhelst leest, zul je ook zien dat die gaat over iemand die constant op zoek is.

"Mensen die kritieken schrijven, willen van begin tot eind een dramaturgische lijn, terwijl wij dat juist trachten te vermijden. Er